

Қазақстан 2050

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

ХИМИЯ ЖӘНЕ ХИМИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ ХИМИИ И ХИМИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ
FACULTY OF CHEMISTRY AND CHEMICAL TECHNOLOGY

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 6-8 сәуір 2021 жыл

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2021 года

MATERIALS

International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-8, 2021

Қармыс Р. Т. РАЗРАБОТКА ТЕХНОЛОГИИ ВЫСОКОЭФФЕКТИВНОЙ ПЕРЕРАБОТКИ ПЛОДОВО-ЯГОДНОЙ ПРОДУКЦИИ КАЗАХСТАНА МЕТОДОМ ЛИОФИЛИЗАЦИИ.....	21
Қожабаева Ә.Д. ОРЫНБАСҚАН ЖАҢА ТЕТРАГИДРОПИРАН-4-ОН ЖӘНЕ ОНЫҢ КЕЙБІР ТУЫНДЫЛАРЫН СИНТЕЗДЕУ	22
Қожабеков Ә.А. ТЕРІСКЕН ӨСІМДІГІНЕН БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕН АЛУ ЖОЛЫН ҚАРАСТЫРУ	23
Құдайбергел Е.Д. «КАНАДАЛЫҚ» СОРТТЫҢ ҚҰРҒАҚ ЖӘНЕ ӨНПІ ШЫҚҚАН БИДАЙ ДӘНІНІҢ ХИМИЯЛЫҚ ҚҰРАМЫН ЗЕРТТЕУ	24
Мақсот І.М. ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ARTEMISIA СІНА ЭНДЕМИКАЛЫҚ ӨСІМДІГІНІҢ САНДЫҚ ЖӘНЕ САПАЛЫҚ ТАЛДАУЫ	25
Мұхамедин Г.Б. CARYOPHYLLACEAE STELLARIA ӨСІМДІГІНЕН БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕН АЛУ ЖОЛЫН ҰСЫНУ	26
Мұхамеджанова Ж.Қ., Смаилова К.С. КӨК-САҒЫЗ ӨСІМДІГІНІҢ ҚҰРАМЫНДАҒЫ С ДӘРУМЕНІН АНЫҚТАУ	27
Оралбекова М.А. EURHORBIA RAPULUM (РЕПА СҮТТІГЕН) ӨСІМДІГІ ТҮРІНЕН БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕН АЛУ ЖОЛЫ.....	28
Сағатова С.Н. АТРАРНАХИС ТҰҚЫМДАС ӨСІМДІКТЕР НЕГІЗІНДЕ БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КОМПОЗИЦИЯНЫ ЗЕРТТЕУ ЖӘНЕ АЛУ ӘДІСІН ДАЙЫНДАУ	29
Самитова Р. Б., Рахимова Ә.А. TAMARIX HISPIDA ӨСІМДІГІ НЕГІЗІНДЕ ЖАСЫЛ СИНТЕЗ ӘДІСІМЕН АЛЫНҒАН КҮМІС ЖӘНЕ МЫС НАНОБӨЛШЕКТЕРІНІҢ ҚАСИЕТТЕРІН ЗЕРТТЕУ	30
Сергибаева И.М. ВЛИЯНИЕ НАНОЧАСТИЦ СЕРЕБРА НА ПРОРАСТАНИЕ СЕМЯН	31
Сисенбай А.Б. ДИСИЛЕНДЕР, СИЛИЛЕНДЕР ЖӘНЕ СИЛИЛЬ АНИОНДАРДЫҢ НЕГІЗДЕРІ ЖӘНЕ КАТАЛИЗІ.....	32
Тагаева А.Ж. КОМПОЗИЦИОННЫЕ МАТЕРИАЛЫ НА ОСНОВЕ НАНОЧАСТИЦ	33
Шамұрат М.М. APIACEAE CONIUM ӨСІМДІГІНЕН БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕН АЛУ ЖОЛЫН ҰСЫНУ	34
Karibayev M., Sailau Zh., Aldongarov A., Almassov N. COMPREHENSIVE COMPUTATIONAL INSIGHTS INTO INTERMOLECULAR INTERACTIONS AND FORMATION MECHANISMS OF CHOLINE CHLORIDE AND GLUCOSE BASED NATURAL DEEP EUTECTIC SOLVENTS.....	35

3-СЕКЦИЯ

КОЛЛОИДТЫҚ ХИМИЯ ЖӘНЕ ПОЛИМЕРЛЕР ХИМИЯСЫ КОЛЛОИДНАЯ ХИМИЯ И ХИМИЯ ПОЛИМЕРОВ

Айтбаева А.М., Санат А.С., Қанжігітова Д.Қ., Әбутәліп М. АЛКИЛАМИНОКРОТАНАТ НЕГІЗІНДЕГІ ПОЛИБЕТАИНДЕРДІ АЛУДЫҢ ӘДІСІН ӘЗІРЛЕУ.....	37
Amankeldi F.B., Abdushukur K.B. EFFECT OF SALTS ON FOAMING ABILITY AND STABILITY OF SURFACTANT SOLUTIONS	38
Арипжанова З.Ж., Сабитова А.Н. СИНТЕЗ ГИДРОГЕЛЕВЫХ И КРИОГЕЛЕВЫХ СОРБЕНТОВ НА ОСНОВЕ ПРИРОДНЫХ И СИНТЕТИЧЕСКИХ ПОЛИМЕРОВ.....	39
Vaigaziyeva A.A. SYNTHESIS OF POLY-(2-ETHYL-2-OXAZOLINE)-FUNCTIONALIZED GOLD NANOPARTICLES	40
Байзакова Б.Ш., Дабисов Н.Б. ГАЛЛУАЗИТТИ КАТИОНДЫ БАЗ АРҚЫЛЫ ОРГАНОМОДИФИКАЦИЯЛАУ ӘДІСТЕРІН ДАМУЫ	41
Бақыт Н. ПОЛИМЕР-БАЗ КОМПОЗИЦИЯЛАРЫНЫҢ АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚ ДАҚЫЛДАРЫНЫҢ ӨНГІШТІГІНЕ ӨСЕРІ.....	42

**EUPHORBIA RAPULUM (РЕПА СҮТТІГЕН) ӨСІМДІГІ ТҮРІНЕН
БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕН АЛУ ЖОЛЫ**

Оралбекова М.А.

Ғылыми жетекшісі: PhD, доцент м.а. Сейтимова Г.А.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Oralbekova.meruyert@bk.ru

Қазіргі кезде адамзат мыңдаған жылдар бойы әртүрлі ауруларды емдеу және алдын-алу үшін өсімдіктер әлемін пайдаланып келеді. Бүгінгі күні біз синтетикалық жолмен жасалған таблеткалар мен ерітінділерді қолдансақ та, алғашқы дәрі-дәрмектер өсімдік материалдарынан алынған болатын. Сондықтан оның бөлімдерімен фармакогнозия – дәрілік өсімдіктер, оларды жинау, сақтау және олардан емдік препараттарды дайындау туралы ғылым бүгінде белсенді қолданысқа ие. Осыған байланысты Қазақстандағы қол жетімді *Euphorbia rapulum* (репа сүттіген) өсімдігі түрінен биологиялық белсенді кешен алу жолын ұсыну, оның емдік қасиеттері мен пайдасын зерттеу өзекті мәселелердің бірі.

Зерттеу нысандары – Алматы облысы, Еңбекшіқазақ ауданы, Сөгеті тауларынан гүлдену кезеңінде жиналған Сүттігендер (*Euphorbiaceae*) тұқымдасына *Euphorbia rapulum* (репа сүттіген) өсімдігінің жер үсті бөлігі мен тамыры. *Euphorbia* өсімдік түрлері республикада Алтайдан Каспийге дейін барлық жерде өседі. *Euphorbia rapulum* тоник, қан тазартқыш және ынталандырушы қасиеттерге ие. Сонымен қатар, халық медицинасында ревматизм, подагра, қатерлі ісік, құрысулар, қышыма аурулары үшін қолданылған зат екендігі дәлелденген болатын.

Зерттеу барысында бір және екі жүйелі қағазды хроматографиялық әдістер көмегімен әртүрлі еріткіштер жүйесінде, арнайы айқындағыштарды қолдану арқылы *Euphorbia rapulum* (репа сүттіген) өсімдігінің тамыры мен гүлінің негізгі биологиялық белсенді заттары – фенолды қосылыстар, кумариндер, флавоноидтар, амин қышқылдары және тері илегіш заттар екені анықталды.

Euphorbia rapulum (репа сүттіген) өсімдігінің гүлі мен тамырының негізгі биологиялық белсенді заттардың сандық және сапалық құрамдарының зерттеулері ҚР Мемлекеттік Фармакопеядағы I әдістемелік нұсқаулар бойынша жүргізілді. Нәтижесінде келесідей мәліметтер белгілі болды: *Euphorbia rapulum* тамырының ылғалдылығы – 5,84%, күлділігі –7,21%, экстрактивті заттар (80% сулы-спирт) – 17%, (70%) – 19,3%, (50%) – 11,8%, (30%) – 11,2%. *Euphorbia rapulum* гүлінің ылғалдылығы – 5,63%, күлділігі –9.63%, экстрактивті заттар (80% сулы-спирт) – 36%, (70%)- – 44,3%, (50%) – 32,3%, (30%) – 31,1%, органикалық қышқылдар – 0,92%, флавоноидтар – 3,0%, тері илегіш заттар – 0,16 %, кумариндер – 0,41%.

Зерттеу жұмыстары әлі де жалғасуда.